

T.C.
UYUŞMAZLIK MAHKEMESİ
CEZA BÖLÜMÜ

ESAS NO : 1987/93
KARAR NO :1987/97

K A R A R

ÖZET: Askerî ve adlî mahkemelere tabi kişilerce, bir suçun müstereken işlenmesi halinde 353 sayılı Kanunun 12. maddesi uyarınca, suçun askerî suç olmaması durumunda davanın adlî yargı yerinde görülmesi gerektiği hk. As - C - K. 30, 31, 35. md.

Tck. 64, 205. md

Davacı : K.H.

Sanıklar : Remzi Altuğ, Ömer Yalçın, Süreyya Duman, Aydın Tonak, Muhlis Soyuyücel, P. Cahit Kızılkaya, Fikri Şen, Mustafa Lütü Önur, Mustafa Altan Çubukoğlu

O L A Y : 1980 yılında, sanıklardan Remzi Altuğ'un levazım albayı olup, İstanbul Levazım amiri, Ömer Yalçın'ın Hava Albayı olup, İstanbul Levazım Amirliği 3 nolu satın alma komisyonu üyesi, Süreyya Duman'ın levazım kıdemli albayı olup, İstanbul Levazım Amirliği 3 Nolu satın alma komisyonu başkanı, Aydın Tonak'ın Ordanat albayı olup İstanbul Levazım Amirliği 3 Nolu satın alma komisyonu üyesi Muhlis Soyuyüce'nin ile H. Cahit Kızılkaya'nın aynı komisyonda görevli sivil memur Fikri Şen'in komisyon üyesi astteğmen, Mustafa Lütü Onur ile Mustafa Altan Çubukoğlu'nun da oto parçası ve hırdavat tüccarı oldukları, Bor İlçesinde bulunan 600. levazım ana depo ve fabrika komutanlığınca, 23 kalem tezgah malzemesi ihtiyacı bulunduğundan Kara Kuvvetleri Komutanlığı Levazım Dairesi Başkanlığı'na yapılan başvuru üzerine, bu başkanlıkça, piyasa araştırılması yapılarak, belirtilen evsaf ve şartlardaki malzemenin, 2490 sayılı Kanunun 31. maddesi uyarınca satın alınması için 25.6.1979 tarihinde İstanbul Levazım Amirliğine talimat verildiği, İstanbul Levazım Amirliğince 4.1.1980 tarihinde, 3 nolu satın alma komisyonu başkanlığına müstaceliyet sebebiyle 1601 sayılı Kanun gereğince ilân yapılmadan teklif alma suretiyle 7 kalem tezgah malzemesinin alınması için "al" emri verildiği, bunun 3 kalemi Mustafa Lütü Onur'a, bilahare gene 3 kalem malzeme Mustafa Altan Çubukoğlu'na ihale edilip 2 kaleminin alınarak bedelinin ödendiği, Mustafa Lütü Onur'la Mustafa Altan Çubukoğlu'nun anlaşarak rakip firma gibi davrandıkları, aslında Altan Çubukoğlu'nun, Lütü Onur'un vekili olduğu ve alımlarda kanuni usullere aykırı davranıldığı, harcama fasıllarında hata yapıldığı, Maliye Bakanlığı tamimine aykırı olarak Sayıştay Vizesi'nin elden yapıldığı, piyasa fiyat araştırması ve ihale işlemlerine fesat karıştırılarak gerçekte 4.735.000 lira tutarındaki malzemeye 21.065.000 lira fazla ödeme yapılarak hazinenin zarara uğratıldığı ileri sürülerek albay olan sanıklar Remzi Altuğ, Ömer Yalçın, Süreyya Duman, Aydın Tonak ve sivil memurlar Muhlis Soyuyüce, Cavit Kızılkaya ve Astteğmen Fikri Şen'in TCK.nun 205. 31., 35. ve asker olan sanıkların ayrıca Askerî Ceza Kanunun 30/a-1., ve 35. maddeleriyle ve sanıklar M. Lütü Onur ile M. Altan Çubukoğlu'nun TCK.nun 64., 205.,

31. ve 35. maddeleriyle tecziyeleri istemiyle Kayseri Yurtiçi Doğu Bölge Komutanlığı Askerî Savcılığı'nın 16.7.1982 gün, 391-270 sayılı iddianamesi ile haklarında kamu davası açılmıştır.

Kayseri Yurt İçi Doğu Bölge Komutanlığı Askerî Mahkemesi; 17.12.1982 gününde, 1982/490-432 sayı ile; sanıklardan Ömer Yalçın'ın beraatine, sanıklar Remzi Altuğ, Süreyya Duman, Aydın Tonak, Muhlis Soyuyüce, M. Lütfi Onur, M. Altan Çubukoğlu'nun Askerî Ceza Kanununun 1. maddesi yoluyla TCK.nun 64., ve 205., 80., 31., 33. ve Askerî Ceza Kanununun 30. maddeleri uyarınca mahkûmiyetlerine, sanıklar Fikri Şen ve Cahit Kızılkaya'nın Askerî Ceza Kanunun 1. maddesi yoluyla TCK.nun 240/1. madde uyarınca mahkûmiyetine karar vermiştir.

Bu kararın mahkûm olan sanıklar tarafından temyiz edilmesi üzerine Askerî Yargıtay 3. Dairesi 6.12.1983 gününde, 1983/694-847 sayı ile; Yurtiçi Doğu Bölge Komutanlığı Askerî Mahkemesi'nin davada yetkili bulunmadığını belirterek hükmün bozulmasına karar vermiş ve Yurtiçi Bölge Komutanlığı Askerî Mahkemesi'nde 30.12.1983 gününde, 1983/628-521 sayı ile; bozma ilâmına uyarak yetkisizlik kararı vermiştir.

İstanbul Kasımpaşa Kuzeydeniz Saha Komutanlığı Askerî Mahkemesi; 5.4.1984 gününde, 1984/313-171 sayı ile; asker olan sanıkların emekliye ayrıldıkları ve atılı suçun, Askerî Ceza Kanununda yazılı suçlardan olmaması ve 353 sayılı Kanunun 12. maddesi uyarınca davanın adlî yargı yerinde görülmesi gerektiğini belirterek görevsizlik kararı vermiştir.

Bu karar kimi sanıklar tarafından temyiz edilmiş ve Askerî Yargıtay 3. Dairesi; 5.6.1984 gününde, 1984/287-267 sayı ile; görev konusunun gözümlenebilmesi için açıkça suçun vasfının ortaya konması gerektiği ve bu itibarla yetkili bilirkişi marifetiyle gerekli inceleme yapılarak görev yönünden doğru bir sonuca varılması gerektiğini belirterek hükmün bozulmasına karar vermiştir.

İstanbul Kasımpaşa Kuzeydeniz Saha Komutanlığı Askerî Mahkemesi; 24.12.1985 gününde, 1985/56-841 sayı ile; bilirkişi raporu ve dosya münderecaatına göre, sanıkların eyleminin TCK.nun 205. maddesinde yazılı suçu teşkil ettiği kanaatine varıldığını belirterek yeniden mahkemesinin görevsizliğine karar vermiştir.

Bu kararın sanıklar tarafından temyiz edilmesi üzerine Askerî Yargıtay 3. Dairesi; 17.6.1986 gününde, 1986/188-160 sayı ile; dosya içeriğine göre, sanıkların Türkiye Devleti hesabına almaya ve satmaya memur olduğu eşyanın alım ve satımında ve pahasında fesat karıştırarak hileli fiillerinin birinin diğerini tamamlaması suretiyle asli fail sıfatıyla irtikap fiilini işlediklerine dair kuvvetli deliller bulunduğundan TCK.nun 205. maddesine uygun suç söz konusu olduğu ve asker sanıkların Ordu ile ilişkileri kalmadığı ve bir kısım sanıkların sivil kişi oldukları, atılı suçun askerî suçlarla ilişkisi de bulunmadığı gerekçesiyle görevsizlik kararını onamıştır.

İstanbul 1. Ağır Ceza Mahkemesi; 3.7.1987 gününde, esas 1986/183, karar 1987/212 sayı ile; oluşa göre askerî mahkemenin görevsizlik kararında öngörülen

maddenin bu olaya uymadığı, memur olan sanıklar ile ortaklarının "görevi kötüye kullanma ve savsaklama" suçunu işledikleri, olayda ihale için gerekli dikkat ve ihtimamı göstermemek ve usüllere uymamak söz konusu olduğu, ihalenin Sayıştay'ın onayından geçtiği, olayda TCK.nun 230. ve 240. maddelerdeki unsurların bulunduğu ihaleye fesat karıştırma olmadığı gerekçesiyle mahkemesinin görevsizliğine karar vermiştir.

Böylece, Kuzey Deniz Saha Komutanlığı Askerî Mahkemesi ile İstanbul 1. Ağır Ceza Mahkemesi'nin kesinleşen görevsizlik kararları arasında 2247 sayılı Yasa'nın 14. maddesinde belirlenen olumsuz bir görev uyumsuzluğu doğmuş, dosya İstanbul C. Savcılığının 17.9.1987 günlü, 1986/6355 sayılı yazısı ile Uyuşmazlık Mahkemesine gönderilmiştir.

İNCELEME VE GEREKÇE: Türk Ulusu adına yargı yetkisini kullanan Uyuşmazlık Mahkemesi Ceza Bölümü, Selahattin Metin'in Başkanlığı'nda, Mebrure Gözdemir, Adnan Hamzaogulları, Uğur Tönük, Yavuz T. Özgen, Dr. Önder Ayhan ve Erkan Başeren'in katılmaları ile yaptığı 9.11.1987 günlü toplantıda geçici raportör Hâkim İsmet Köker'in raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan; toplantıya Cumhuriyet Başsavcısı yerine katılan Yardımcı Bekir Mavioğlu ile Askerî Yargıtay Başsavcısı yerine katılan Yardımcı Ertan Urunga'nın adli yargı yerinin görevli olduğu yolundaki sözlü açıklamaları dinlendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

Yukarıda olay yerinde açıklandığı üzere, Kayseri Yurtiçi Doğu Bölge Komutanlığı Askerî Savcılığı'nın iddianamesinde ve İstanbul Kasımpaşa Kuzey Deniz Saha Komutanlığı Askerî Mahkemesi'nin, Askerî Yargıtay 3. Dairesi'nce onanan görevsizlik kararında belirtildiği gibi, sanıkların devlet hesabına olarak almaya memur oldukları eşyanın alımında, pahasında fesat karıştırarak hileli fiillerinin birinin diğeri ni tamamlaması suretiyle irtikap suçu işledikleri ileri sürülerek TCK.nun 205. madde uyarınca tecziyeleri istemiyle haklarında kamu davası açılmıştır.

İstanbul 1. Ağır Ceza Mahkemesi ise sanıklara atılı eylemin TCK.nun 230. ve 240. maddelere mümas olabileceğini belirterek görevsizlik kararı vermiştir.

Bilindiği üzere, mahkemeler uygulanması istenilen yasa maddeleri ile bağlı olmayıp eylemle bağlıdırlar. Bu itibarla, davada görevli yargı yerinin belirlenmesi için öncelikle dosya içeriğine ve mevcut kanıtlara göre suçun sübutu halinde eylemlerin hangi kanun maddesinde yazılı suçu veya suçları oluşturabileceğinin tespiti gerekir.

Dosyada hazırlık soruşturması sırasında tanzim olunmuş bir müfettiş raporu ile 3 adet ayrı bilirkişi raporları mevcut olup, bu raporlar birbirine mübâyin durumdadır.

Kuşku yoktur ki; bu raporları görevli olan mahkeme değerlendirecek veya yeterli görmezse mübâyeetin halli için yeni bilirkişi raporu istihsal edebilecektir.

İncelenen dosya içeriğine göre; suçun sübutu halinde, dava konusu olan eylemler iddianamede ve askerî mahkemenin görevsizlik kararında belirtildiği üzere irtikap suçu oluşturabileceği cihetle, işbu davada görevli mahkemenin TCK.nun

205. maddesinde yazılı suça göre tesbit ve tayin olunması lazımdır.

Suç tarihinde sanıklardan bir kısmı asker kişi bir kısmı ise, asker olmayan kimselerdir.

353 sayılı Kanun'un 9. maddesi asker kişilerin hangi suçlarına askerî mahkemelerde bakılabileceğini ve aynı Kanunun 11. maddesinde asker olmayan kişilerin hangi askerî mahkemelerde yargılanabileceklerini belirttikten sonra, 12. maddede, askerî mahkemelere ve adliye mahkemelerine tabii kişiler tarafından bir suçun müştereken işlenmesi halinde görevli mahkemeyi tayin ve tespit etmiştir. Davada, müştereken işlendiği ileri sürülen suçlar söz konusu olduğundan, olayda 353 sayılı Kanunun 12. maddesinin gözönünde tutulması icap eder. Adıgeçen maddede "askerî mahkemelere ve adliye mahkemelerine tabii kişiler tarafından bir suçun müştereken işlenmesi halinde eğer suç, Askerî Ceza Kanununda yazılı bir suç ise; sanıkların yargılanmaları askerî mahkemelere, eğer suç Askerî Ceza Kanununda yazılı olmayan bir suç ise, adliye mahkemelerine aittir." denilmektedir.

Sanıklara isnat olunan eylemlerin sübutu halinde, haklarında irtikâp suçundan dolayı TCK.nun 205. maddenin uygulanması gerekebileceği ve dava konusu eylemlerin asker ve sivil kişiler tarafından müştereken işlendiği ileri sürülerek kamu davası açılmış olduğu ve aynı zamanda bu suçun Askerî Ceza Kanununda yazılı suçlardan bulunmadığı anlaşılmakla davanın adli yargı yerinde görülmesi ve bu nedenle İstanbul 1. Ağır Ceza Mahkemesi'nin görevsizlik kararının kaldırılmasına karar verilmesi gerekir.

Tabidirki evvelce hakkında beraat kararı kesinleşen sanık Ömer Yalçın'ın durumu görevli mahkemece gözönünde tutulacaktır.

SONUÇ: Anlaşmazlığın, niteliğine göre Adli Yargı yerinde çözülmesi gerektiğine, bu nedenle İstanbul 1. Ağır Ceza Mahkemesi'nin 3.7.1987 günlü, esas 1986/183, karar 1987/212 sayılı görevsizlik kararının kaldırılmasına, 9.11.1987 gününde kesin olarak oybirliğiyle karar verildi.

Başkan
Selahattin Metin

Üye
Mebrure Gözdemir

Üye
Adnan Hamzaogulları

Üye
Uğur Tülek

Üye
Yavuz T. Özgen

Üye
Dr.Önder Ayhan

Üye
Erkan Başeren